

BROBYGGERNE
Center for Dialogkaffe

Özlems velkomsttale

I juni i 1929 blev to børn født i Tyskland. Trods samme udgangspunkt og samme fortid, endte livet fundamentalt anderledes for dem.

Det ene barn hed Anne Frank. Hun kom fra en liberalt jødisk familie, der havde et afslappet forhold til jødedommen. Hun elskede at læse og skrive. Hun var udadvent, energisk og direkte. Familien emigrerede til Holland, men desværre var det ikke nok til at beskytte dem. Anne var blot 15 år gammel og blandt de yngste, da hun blev transporteret til gaskamrene af nazisterne. Hun undslap, men desværre døde hun senere af en epidemi, der ramte kz-lejren. Hendes dagbøger blev verdenskendte.

Det andet barn hed Bent Melchior. Han kom fra en religiøs hjem, da faderen Marcus Melchior var overrabbiner. I 1933 vendte familien tilbage til Danmark fra Tyskland, men som 14-årig måtte Bent flygte med sin familie, som følge af deportationsordren mod de danske jøder i oktober 43. Efter befrielsen flyttede familien tilbage til Danmark. Han blev student. En kort periode læste han jura, men endte med at gå i sin fars fodspor og blev overrabbiner.

Efter den mørke tid, som nazismen bragte til verden, oplevede Bent også solen skinne, da Europa blev genforenet mellem øst og vest. Han så myrderierne i Gulag-fangelejrene i Stalins Sovjetunionen bragt til ophør. Han så apartheid i Sydafrika forsvinde og mange andre lande blive demokratiseret. Tro det eller ej, oplevede han Ægyptens præsident holde en tale i det israelske parlament og PLO's leder udveksle håndtryk med israelske ledere. Men historien har det med at gentage sig. Han spillede en aktiv rolle for den positive modtagelse af flygtninge fra Balkan-krigen og Syrien-krigen. For som han sagde, var der en titel han aldrig nogensinde ville kunne komme af med. Han havde på egen krop selv oplevet at være flygtning. Det prægede i mange år hans utrættelige arbejde for de mest udsatte og udkældte.

Bent oplevede mange krige og fredsprocesser i sit 92 år lange liv. Han følte sig beriget af livet og var født optimist. Da vi mistede ham i sommeren 2021, var jeg knust over tabet af min mentor, vejviser og kære ven. Martin Krasnik kom over til mig til begravelsen med lige så røde øjne og mindede mig om, at vi var de heldige, fordi vi kendte ham.

Bent fungerede som min mentor, mens jeg sad i Folketinget, og vi havde en del til fælles. Vi modtog for eksempel begge jævnligt trusler og hademails. Når vi mødtes hver uge, kunne vi så fortælle hinanden, hvem fra vores bagland, der var kritiske over for det, vi gik og lavede sammen.

Mens jeg eksempelvis blev beskyldt for at være en del af en hemmelig jødisk lobby, mente andre, at Bent skadede jødernes sag ved at hænge ud med en islamist. Vi blev begge beskyldt for at blåstempe antisemitisme eller had, fordi vi insisterede på dialogen og den kritiske samtale – også med dem, vi er uenige med.

Vi tog sammen ud og besøgte moskéer. Vi fik muslimske og ikke-muslimske friskoler til at mødes, og vi arrangerede talrige tværreligiøse arrangementer. Vi forsøgte at bygge bro

mellem muslimer og jøder. Mantraet var, at der jo i sidste ende er mere, der binder os sammen, end der skiller os ad.

Men når jeg betragter den hjemlige debat om begivenhederne i Mellemøsten, der udspiller sig nu, kan jeg godt blive i tvivl om, hvor mange vi er lykkedes med at overbevise om det mantra, at der er meget mere der binder os sammen end det der skiller os ad.

Jeg har mange jødiske venner. Det er de færreste af dem, der åbent kan bekende sig til jødedommen. Mange af dem har heller ikke lyst til det, og hvem kan bebrejde dem? De har gennem generationer lært – på den hårde måde, kan man vist rolig sige – at de skal tilpasse sig, gå under radaren. Den nuværende krig mellem Israel og Hamas gør det ikke ligefrem nemmere.

Som sædvanlig er fronterne trukket hårdt op herhjemme. Mange er optaget af skyldspørgsmålet og giver ikke plads til den sorg og smerte, som mange palæstinensere og jøder oplever, fordi de har mistet nære venner og familiemedlemmer til krigen og terroren. Vi sætter mærkater på hinanden og vil hellere motivforske frem for at lytte til hinandens bekymringer. Det vigtige er åbenbart, ”hvem man holder med,” og således har man reduceret krigen i al sin rædsel til en fodboldkamp, der enten kan vindes eller tabes.

Jeg er imod, at palæstinenserne kollektivt skal afstraffes for Hamas' terrorhandlinger. Jeg er lige så meget imod, at jøder skal udsættes for kollektiv straf, fordi man er modstander af Israels adfærd i krigen. Jeg har hørt adskillige danske jøder fortælle om hademails, trusler, verbale og sågar fysiske overfald.

Sagesløse mennesker bliver hængt ud i offentligheden, fordi de er jøder. Man offentliggør deres navne og virksomheder med opfordring til boykot af den jødiskejede virksomhed. De historiske paralleller her er helt åbenlyse. Det er ikke antisemitisk at kritisere Israel for sin politik eller krigsadfærd. Det er det til gengæld, når man så målrettet forsøger at skade den enkelte alene på baggrund af vedkommendes jødiske identitet.

Her er det værd at nævne, at det ikke kun er blandt muslimer, at antisemitismen viser sit grimme ansigt. Det samme gør sig gældende på de yderfløjene. Jeg peger her ikke alene på den yderste højrefløj, men også den yderste venstrefløj.

Når voksne opfører sig racistiske, smitter det helt selvfølgelig af på børnene. Den polarisering og de fordomme, der præger debatten, bliver også afspejlet i skolegården. I Brobyggerne får vi også henvendelser fra skoler, der ønsker hjælp til de svære samtaler. For mange lærer ved ikke, om de skal lukke eller åbne for dialogen, når antisemitiske eller islamofobiske holdninger kommer til udtryk.

Jeg har den grundlæggende holdning, at det er langt bedre, at alle holdninger ser dagens lys, også selvom de giver anledning til dybt ubehag. Holdninger skal ikke ties ihjel, men udfordres. Vi kan ikke lade dem forgifte ungdommen. Vi skal argumentere imod og insistere på dialogen og den kritiske debat. Ordene skal mødes frem for forbuddet, censuren, truslerne eller volden skal tage over.

I dag uddeler vi for anden gang Bent Melchior-Prisen, der er indstiftet min gamle ven til ære. Prisen uddeles hvert år til en ildsjæl, som har gjort sig umage for at træde ud på broen. I år uddeler vi den i FN's toleranceuge. Desværre må jeg konstatere at tolerancen har svære vilkår – også i vores land. Mange føler en afmagt over koranafbrændinger, den stigende polarisering, fjendebilleder og fordomme.

Bent sagde altid: "Hvis du føler, at der skal gøres noget, må du ikke sige, at det må andre klare. Du må gøre det selv. Du skal gøre forskellen."

Derfor skiftede i fællesskab sammen [Brobyggerne – Center for Dialogkaffe](#), som han var formand for indtil han døde. Vi har arvet hans visioner og optimisme. I dag har vi flere medlemmer fx end RV, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, SF. Nogle af de partier har oven i købet eksisteret mere end 100 år, mens vi i sommers holdt vores fire års fødselsdag.

Vi tror på at fred ikke skabes med vennerne, men at man skal mødes med sine fjender. Åbent, nysgerrigt og modigt. Men det kræver at vi træner vores toleranceevne. Kommer ud af vores ekkokamre og går ud på broen. Vi må ikke vente at andre tager det første skridt. Vi må gøre det selv. Vi må gøre forskellen.

Med de ord vil jeg gerne byde jer alle sammen velkommen til Bent Melchior-Prisen 2023.